

Slovenský národný komitét pre chémiu
Medzinárodnej únie pre čistú a aplikovanú chémiu
(SNK IUPAC)

Z á p i s n i c a

zo zasadnutia Slovenského národného komitétu pre chémiu IUPAC (SNK IUPAC),
ktoré sa uskutočnilo dňa

19. mája (utorok) 2015 o 10,00 hod.

v zasadačke Chemického ústavu SAV,

miestnosť č. 107 v budove CHÚ SAV v Bratislave na Patrónke (Dúbravská cesta)

Program:

1. *Kontrola zápisnice zo zasadnutia SNK IUPAC v r. 2014*
2. **Aktuálne aktivity IUPAC-u a SNK IUPAC; vrátane informácie o renomináciách slovenských NR** (M. Drábik)
3. **Správa o činnosti SNK, spolupráca SNK a SCHS** (M. Drábik, M. Omastová, V. Milata)
4. **Informácie o činnosti členov SNK, reprezentanti SK v divíziách, príp. v iných štruktúrach IUPAC** (krátke informácie o činnosti: M. Drábik, J. Labuda, I. Lacík, D. Berek, V. Milata, M. Korenko, M. Putala); informácie, ktoré boli predložené písomne/elektronicky, sú zaradené do Zápisnice
5. **Finančné otázky**
6. **Výber informácií o 48. G. A. IUPAC a 45. kongrese IUPAC** (program G.A., program kongresu, SK delegáti na G.A., a ich „mandát“ od SNK; M. Drábik, J. Labuda)
7. **Rozličné** (o. i.: 67. Zjazd chemikov, podľa Zápisnice z mája 2014, Rejuvenácia SNK)

Prítomní: Podľa prezenčnej listiny

Body 2., 3., a 6. boli v programe zasadnutia prerokované spoločne a takto sú uvedené aj v Zápisnici.

Ad 1)

Kontrola zápisnice zo zasadnutia SNK IUPAC v r. 2014:

K „aktualizácii zoznamu členov SNK“ – aktualizovaný zoznam (vid' v Zápisnici 2014) bol zaslaný na sekretariát IUPAC, aktualizácia, na doporučenie sekretariátu IUPAC: funkcia sekretárky je naša interná záležitosť; vyradenie zo zoznamu bude na webe IUPAC obmedzené na zomrelých členov.

K „rejuvenácii a časopisom“ – R – úloha trvá, Č – dostupné elektronicky a CI nepravidelne aj v papierovej forme. Momentálne nie je jasný rozsah doručovania papierovej verzie.

K „IUPAC award/poster prize na 67. zjazde chemikov“ – M. Drábik oslovil Buro a sekretariát, dve ceny sú schválené; forma – IUPAC certifikát (diplom) pre autorov ocenených prezentácií, hodnotiaca komisia je v našej kompetencii.

K „MChO“ - list na Buro IUPACu v mene MChO: M. Putala informoval, že vzhľadom na priame rokovanie predsedu MChO s predstaviteľmi IUPACu nie je list potrebný.

K „SSC 2014 a špecializované číslo PAC“ – vyšlo, úloha M. Drábika ako konferenčného editora sa tým skončila.

K „výške členského“ – M. Drábik poslal list s argumentmi, ktoré boli vlani sformulované, Elmom, opakovane, hospodárovi a aj riaditeľke administratívy IUPAC, odpoveď zatiaľ nemáme. Je predpoklad, že list a naše argumenty budú zohľadnené v návrhu národných členských na najbližšie dva roky, takýto návrh je predkladaný v dvojročných intervaloch na schválenie účastníkom Valného zhromaždenia.

K „aktívite mólu“ – Naše odpovede, formulované ad hoc komisiou SNK-SCHS, na dotazník zaslaný z IUPACu členským organizáciám sú prílohou Zápisnice 2014. Relevantný článok vyšiel aj v ChemZi 10, 1, 30 (2014) „Mól – jednotka látkového množstva. Zmena jeho definície – áno či nie?“. Stručne zo záverov komisie a obsahu článku: „Návrh podporujeme, s pripomienkami. Prijatie redefinície mólu (veličiny, aj jednotky SI) tak, ako je navrhované a) Odstráni doterajšiu formalizovanú závislosť mólu na ¹²C a veličine kg. b) Avogadrova konštanta sa stane jednou zo siedmich definičných konštant SI. c) Navyše a nadväzne; aj po redefinícii zostanú platné vzťahy veličín M, m, m_u k veličine a jednotke látkového množstva, takže používanie veličiny a jednotky mól v profesionálnej komunite chemikov (a aj primerane vzdelanými študentmi) môže na Slovensku s výhodou pokračovať.“ Je predpoklad, že o vývoji a stave aktivity budeme informovaní na GA v auguste 2015.

Ad 2), ad 3) a ad 6)

Aktuálne aktivity IUPAC-u a SNK IUPAC:

Správa o činnosti SNK, spolupráca SNK a SCHS

Výber informácií o 48. G. A. IUPAC a 45. kongrese IUPAC

Renominácie – všetci kolegovia súhlasili s nomináciami, M. Drábik ich zaslal včas, teraz je to na divíziách. Niektorí nominovaní boli požiadaní zo sekretariátu IUPAC o aktualizáciu svojich CV.

Aktuálny dotazník: súvisí s „mission“ a snahou o „bottom-up“. M. Drábik informoval o obsahu (časti) svojich odpovedí a podnetov: väčšia adresnosť a podpora mladej generácie,

MChO, BASF, ale aj niečo podobné „akcii voda“, pozitívne hodnotenie ústretovosti sekretariátu v „poster awards“.

SNK na web stránke SCHS: Samostatná sekcia SNK na novej web stránke SCHS, je priebežne aktualizovaná.

„Posty“ chemikov zo Slovenska v IUPACu:

- Ján Labuda, (FCHPT STU) – viceprezident divízie Analytická chémia na roky 2014-2015, potom táto pozícia ústi do funkcie prezidenta na r. 2016 a 2017.
- Igor Lacík, (ÚPo SAV) – AM v divízii Polyméry.
- Milan Drábik, (ÚACH SAV) - TM v divízii Anorganická chémia, Asociovaný člen (2014-2017) a reprezentant divízie Anorganická chémia (2014-2015) v Medzidivíznom komitáte pre terminológiu, nomenklatúru a symboly (ICTNS), reprezentant divízie Anorganická chémia v medzidivíznej subkomisii Materiálová chémia.
- Michal Korenko, (ÚACH SAV) – NR v divízii Fyzikálna a biofyzikálna chémia.
- Viktor Milata, . (FCHPT STU) – NR v divízii Organická a biomolekulárna chémia.
- Martin Putala, (PriF UK) – NR v divízii Chemické názvoslovie a štruktúrna reprezentácia.

M. Drábik. konštatoval, že členovia SNK sa všestranne podieľajú na práci SCHS, čo teda tvorí základný rámec spolupráce a spoločnej činnosti SNK a SCHS. Účastníci zasadnutia sa zhodli v konštatovaní, že práve vďaka vyššie uvedeným a podobným aktivitám je SNK postupne chápaný členmi SCHS, a chemikmi na Slovensku ako aktívna, efektívna a autonómna entita s prirodzenou väzbou na SCHS a chemické pracoviská. Prítomní potvrdili záujem naďalej hľadať aj nové možnosti ďalšieho zlepšenia a koordinácie spolupráce SNK a SCHS.

Výber informácií o 48. G. A. IUPAC a 45. kongrese IUPAC (M. Drábik, J. Labuda), (program G.A., program kongresu, SK delegáti na G.A., a ich „mandát“ od SNK)

Toto vrcholné „dvojrokovanie“ sa uskutoční 7. – 14. augusta 2015 v juhokórejskom Busane. Účasť na schôdzach divízií, vybraných komisií a na samotnom G.A. plánujú M. Drábik. a J. Labuda..

VZ: Pracovné schôdze divízií, komisií (so. – ut.), samotné VZ (str., štv.), Významná časť aktivít v štruktúrach IUPAC vzniká systémom „bottom-up“, t. č. sú o. i. aktuálne príprava a diskusia o stratégii a aktualizácii dlhodobých cieľov IUPACu pri vstupe do druhej storočnice jeho existencie (IUPAC vznikol v r. 1919). K tomu má napomôcť aj dotazník; hodnotenie dôležitosti a efektívnosti existujúcich aspektov v IUPACu, návrhy / typy na nové – za také možno považovať napr. orientáciu na mladú generáciu vr. aktívnejšieho angažovania sa IUPACu v MChO, širšiu verejnosť – BASF a Chemgeneration.

M. Drábik VYZVAL VŠETKÝCH, KTORÍ DOTAZNÍK DOSTALI, ABY SA K NEMU VRÁTILI, AK HO EŠTE NEVYPLŇALI. Naše aktivity a kredit chemikov zo Slovenska sú v IUPAC-u pozitívne reflektované na rôznych úrovniach, tak je vhodné pokračovať a vyjadriť svoje postoje aj do aktuálneho dotazníka.

„Mandát“ M. Drábika a J. Labudu, tak ako vyplynul počas diskusií na zasadaní SNK:

- V diskusii o stratégii a aktualizácii dlhodobých cieľov IUPACu pri vstupe do druhej storočnice jeho existencie získať podporu pre orientáciu na mladú generáciu vr. aktívnejšieho angažovania sa IUPAC-u v MChO, na širšiu verejnosť – BASF a Chemgeneration, s poukazom na úspech „akcie voda“ počas IYC 2011.

- V prípade projektov a mítingov pracovných skupín a divízií – upozorniť a požadovať spôsob financovania, ktorý by bol priateľskejší (včasné platby, paušálne platby – alebo ich časť, aj zálohovou formou) k riešiteľom projektov, účastníkom mítingov.
- Dohľadať osud podnetu (o etike vo vedeckom publikovaní). D. Berek takýto podnet aj s návrhom dotazníka predložil na VZ v r. 2013, pričom tento mal byť vyhodnotený v príslušnej komisii. D. Berek dosiaľ nie je o výsledku informovaný.
- Požiadajte o objasnenie rozsahu doručovania papierovej verzie CI a PAC a nadväzne upresniť adresátov v SR.
- Trvať na redukovanom národnom členskom, vid' náš list a použiť argumenty v ňom.

Kongres: Základný leták o programe a pozvaných prednášateľoch je v prílohe a na web stránke aj s ďalšími info (o kongrese aj Valnom zhromaždení) - <http://www.iupac2015.org/>.

Informácie o činnosti členov SNK, reprezentanti SK v divíziách, príp. v iných štruktúrach IUPAC (krátke informácie o činnosti: M. Drábik, J. Labuda, I. Lacík, M. Korenko, V. Milata, M. Putala):

M. Drábik, divízia anorganická chémia a reprezentant divízie v subkomisii materiálová chémia a v medzidivíznej komisii ICTNS.:

Konferencia SSC2014 bola na návrh OV a M. Drábika zaradená medzi IUPACom sponzorované konferencie v roku 2014. S tým súvisela aj príprava špecializovaného čísla PAC a moja úloha Conference editora, podarilo sa mi napr. presadiť aj pozvanie oceneným „poster awardistom“ publikovať svoje výsledky. Číslo – 2015, vol. 87, iss. 3, vyšlo v marci; obsahuje vedecké články plenárnych a key-note prednášateľov na konferencii a tri články awardistov.

Od januára 2014 som členom (AM a DR) v ICTNS; moje aktivity v tejto oblasti predstavujú predovšetkým recenzovanie rukopisov, ktoré sú následne v PAC uverejňované ako Technical reports alebo Provisional recommendations. Za zmienku napr. stoja: názvoslovie anorg. zlúčenín v angličtine, per. tab. izotopového zastúpenia, ale aj nomenklatúrne aspekty polymérov, elektrochémie.

Na schôdzi divízie (júl 2014) som podľa aktuálnej Agendy predkladal: Reports from the Interdivisional Subcommittee on Materials Chemistry, Interdivisional Committee on Terminology, Nomenclature, and Symbols, a informácie o Possible new project on Terminology of nanomaterials and nanotechnology in materials chemistry, o 11th Solid State Chemistry conference (SSC 2014), Trenčianske Teplice, Júl 2014.

Ako predseda SNK IUPAC sa snažím o i) obsahovú relevantnosť a dochvilnosť v korešpondencii s orgánmi IUPACu (v minulom období napr. aktuálny dotazník, korešpondencia o renomiantoch a ich CV, korešpondencia o výške členského) ale aj ii) zvýšenie pozitívneho povedomia chemikov na Slovensku (predovšetkým členov SCHS) o IUPACu ako vrcholnej medzinárodnej stavovskej organizácie chemikov.

J. Labuda, divízia analytická chémia:

V súčasnosti pôsobím v Divízii V – Analytická chémia ako viceprezident, momentálne zodpovedný ako predseda Nomination committee za voľby TM. Druhou aktivitou je edícia tradičného magazínu divízie Teamwork, informujúceho o činnosti za bienium. Pokračujem v editovaní kapitoly o Bioanalytických metódach pre re-edíciu Orange Book a pripravuje Recommendation pre Pure & Applied. Chemistry.

Čo sa týka celkovej situácie v IUPAC, vidím viaceré z jej aspektov z roka na rok ako horšie a nie som v divízii sám. Tak napr.: Od čias tímovej práce skupín na „critical evaluations and recommendations“, keď sa prešlo na systém projektov, nastal istý pokles záujmu aj kvality. IUPAC žiaľ nie je najvyhladávanějšíou organizáciou medzi chemikmi, nie je o nej všeobecná vedomosť, ľudia nechcú pre produkty IUPAC pracovať a napriek dostupnosti na webe práce nie sú ani dosť citované. Pri súčasnom financovaní aktivít ako sú mítingy „task groups“ a aj výborov divízií formou refundácie, teda keď činnosť IUPAC majú volonterii finančne zálohovať na niekoľko mesiacov, je to úplne vypuklé. Ťažko sa tak čerpajú na projekty schválené prostriedky, prenášajú sa z roka na rok čakajúc snáď na zmenu.

I. Lacík, divízia polyméry:

- Associate member of Polymer Division, zodpovedný za posudzovanie Applications for IUPAC Sponsorship.
- Member of Subcommittee on Modeling of Polymerization Kinetics and Processes
- Member: Project No. 2013-045-1-400: Critically evaluated propagation rate coefficients for radical polymerization: vinyl esters
- Publikovaná práca v rámci IUPAC projektu:

Lacík, I.; Stach, M.; Kasák, P.; Semak, V.; Uhelská, L.; Chovancová, A.; Reinhold, G.; Kilz, P.; Delaittre, G.; Charleux, B.; Chaduc, I.; D'Agosto, F.; Lansalot, M.; Gaborieau, M.; Castignolles, P.; Gilbert, R. G.; Szablan, Z.; Barner-Kowollik, C.; Hesse, P.; Buback, M. SEC Analysis of Poly(Acrylic Acid) and Poly(Methacrylic Acid)., *Macromol Chem Phys*, 2015, 216 (1), 23–37 doi: 10.1002/macp.201400339

Info možno nájsť aj v ([http://www.iupac.org/nc/home/about/members-and-committees/member-and-people/member-details.html?tx_wfqbe_pi1\[ACT_CONTACTID\]=834F6DA0-4A64-4CAE-9955-AC18928A58CD](http://www.iupac.org/nc/home/about/members-and-committees/member-and-people/member-details.html?tx_wfqbe_pi1[ACT_CONTACTID]=834F6DA0-4A64-4CAE-9955-AC18928A58CD))

M. Korenko, divízia fyzikálna a biofyzikálna chémia: Dlhodobý v zahraničí, sporadicky s divíziou komunikuje (E-mail).

V. Milata, divízia organická a biomolekulárna chémia: Ústne informoval o svojej opakovanej komunikácii (E-mail) s predsedom divízie.

M. Putala, divízia chemické názvoslovie a štruktúrna reprezentácia: Ústne informoval o stave prekladu názvoslovie organických zlúčenín do slovenčiny.

Stále platí doporučení novým NR: aktívny kontakt s prácou divízií, do ktorých sú zaradení. A to predovšetkým prostredníctvom elektronickej komunikácie, prípadne osobnou účasťou na schôdzach, programe divízií a v projektoch divízií. Určite sa treba vystríhať ignorovaniu výziev od kolegov z divízií, akokoľvek stručná, ale kompetentná odpoveď je totiž jedným z obrazov o možnostiach a schopnostiach osloveného. Aktivita v divíziách a účasť na formulovaní a riešení projektov IUPAC sú aj prínosom pre vlastnú vedeckú prácu. Všetko toto prispieva, podľa skúseností súčasných, ako aj predchádzajúcich členov, k predpokladom pre „postup“ v rámci volieb NR do pozícií AM, TM v divíziách IUPACu. Problematické aspekty v práci IUPACu tak, ako ich spomína prof. J. Labuda, určite nemožno prehliadať, práve ich komunikovanie (osobné a aj na VZ) môže viesť k zlepšeniu.

Ad 5)

Finančné otázky

Členské je zaplatené, už prišlo aj potvrdenie o prijatí platby.

Ad 7)

Rozličné

- *J. Garaj a J. Labuda informovali o aktuálnom stave v EURACHEMe; novým predsedom národného komitétu EURACHEMu je Dr. P. Májek, J. Garaj je čestným predsedom EURACHEMu. J. Garaj doporučil prizývať na schôdze SNK nového predsedu EURACHEM – Dr. P. Májeka.*
- *V. Milata a M. Omastová vyzvali členov SNK k účasti na 67. zjazde chemikov. M. Omastová poďakovala. M. Drábikovi za IUPAC award/poster prize a poverila M. Drábika zodpovednosťou za priebeh posterovej súťaže. M. Drábik pripomenul zvýšený dôraz, ktorý bude t. r. potrebné venovať hodnoteniu súťažných postrov na 67. zjazde chemikov, predovšetkým z dôvodu výberu prác pre IUPAC poster award. Navrhol, aby SNK v tejto súvislosti delegoval člena do hodnotiacej komisie postrov. SNK delegoval do tejto komisie. J. Garaja.*
- *D. Berek*
 - *poznámka o „úniku mozgov z chudobných krajín ...“, a prip. predniesť tento problém aj na G.A.; v diskusii členovia SNK konštatovali, že sa jedná o citlivý problém a navrhli delegátom na G.A. najprv presondovať, či a v akom rozsahu majú s týmto problém reprezentanti „chudobných krajín“ a prip. nadväzne a spoločne s prísl. reprezentantmi predniesť tento problém aj na G.A. (ďalší z „mandátov“ zo SNK pre M. Drábika a J. Labudu na VZ).*
 - *etika v publikovaní – vid' inde v tejto Zápisnici*

Zapísala: RNDr. Dalma Gyepesová, CSc.

Doc. RNDr. Milan Drábik, CSc.

Predseda SNK IUPAC